

Veiledning om hold av HUND

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet

Mattilsynet forvalter lov om dyrevelferd. Formålet med loven er å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr. Våre veiledninger om hold av kjæledyr er utviklet i samarbeid med interesse- og dyrevernorganisasjoner.

Varslingsplikt

Enhver som har grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell, skal snarest mulig varsle Mattilsynet eller politiet.

(Fra Lov om dyrevelferd, § 5.)

Du kan varsle Mattilsynet om dyr som lider via våre nettsider:

http://www.mattilsynet.no/om_mattilsynet/varsle_oss/

Les mer om dyr og dyrevelferd her:

http://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/

Du kan også kontakte Mattilsynet

på telefon 22 40 00 00.

Denne brosjyren er utarbeidet av Mattilsynet i samarbeid med Norsk Kennel Klub, Dyrevernalliansen, Dyrebeskyttelsen Norge og Solplassen Hundeomplussing. Norsk Atferdsgruppe for Selskapsdyr (NAS) og NOAH – for dyrs rettigheter har også bidratt til brosjyren.

www.mattilsynet.no

Til deg som har eller vurderer å skaffe deg kjæledyr

Å ha kjæledyr medfører et stort ansvar. Et dyr er ikke en "bruk og kast"-vare, men et levende og følende individ. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige belastninger. Som dyreeier må du spørre deg selv: «Hva kan jeg gjøre for å tilfredsstille dyrets behov og gi det et godt liv?» Du må tenke nøye gjennom om et kjæledyr passer inn i hverdagen din.

Som dyreeier har du ansvar for:

Å skaffe deg kunnskap om dyrets behov

Kjæledyr har behov for å bli aktivisert og leve i et miljø som er tilpasset dyrearten. Hvordan dyrearten lever i naturen, gir en pekepinn om hvilke behov kjæledyret ditt har. Trenger det å være sammen med andre dyr av samme art, ha mulighet for å gjemme seg på et trygt sted eller stadig utforske nye miljøer? Dyr som kjeder seg, er ensomme, utrygge eller frustrert på annen måte, kan utvikle atferdsforstyrrelser. Det er du som er ansvarlig for at dyret ditt har det godt. Før du velger å anskaffe et kjæledyr, må du sette deg grundig inn i dyreartens behov. Du bør kjøpe eller låne en bok om dyrearten og skaffe informasjon fra dyrebutikken, oppdretteren eller interesseforeningen. Du kan også finne mye informasjon på internett.

Å verne dyret mot sykdom, skade og smerte

Du må gjøre det du kan for å hindre at dyret ditt blir sykt, skadet eller sprer sykdom til andre dyr eller mennesker. Hvis dyret likevel blir sykt eller skadet, har du ansvaret for å begrense lidelsen. Du må blant annet vurdere om dyret bør tas med til veterinær. Mange sykdommer og skader kan behandles med legemidler og inngrep. Noen ganger er det likevel bedre å avlive et lidende dyr enn å utsette det for langvarig, smertefull behandling. Dette kan veterinæren hjelpe deg å vurdere. Kjæledyr skal avlives av veterinær eller andre personer som vet hvordan dette skal gjøres.

Andre ting å tenke over:

Ikke alle dyr egner seg for barnefamilier. Barn må lære at dyr skal behandles forsiktig, og at dyr ikke er leketøy. Barn under 16 år har ikke lov til å ha ansvar for dyr alene. Dette gjelder også for dyrepass i ferier. Selv om barn får «egne» kjæledyr, er det uansett de voksne som har ansvaret for dyrets velferd.

Godt naboskap

Kjæledyr kan sjenere naboene. Du bør tenke over om dyret passer inn der du bor.

Forebygg uønsket formering

Kjæledyr bør ikke formere seg uten at dette er planlagt. Mange arter formerer seg raskt hvis du ikke passer på å skille kjønnsmodne hanndyr og hunndyr. Å drive oppdrett på dyr krever mye tid og kunnskap. Ukritisk avl kan føre til genetiske defekter, som igjen fører til lidelser for dyra. Hvis du velger at dyrene dine skal få unger, er det ditt ansvar å sørge for at de får gode hjem.

Dyrevelferdsloven sier mer om hvordan dyr skal behandles. Du finner loven og mer informasjon på www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold

Hilsen Mattilsynet

Om hunden

Hunden kalles ofte menneskets beste venn. Den er vårt eldste husdyr og stammer fra ulven. Hunder er utpreget sosiale og svært tilpasningsdyktige. Selv om hunden har beholdt mange egenskaper fra sin ville stamfar, har mange tusen års samliv med mennesker påvirket både utseende og oppførsel på en måte som gjør at den passer godt sammen med oss mennesker. Opp gjennom tiden har vi avlet hunder til ulike formål og derfor har vi i dag for eksempel jakt-, vakt-, trekk- og gjeterhunder. Det finnes over 400 hunderaser, i Norge har vi mer enn 200 av dem. Rasene varierer både i oppførsel og utseende. De minste hundene veier under 2 kilo, mens de største kan bli over 100 kg.

Hva du bør tenke over – før du skaffer deg hund

Å bestemme seg for å anskaffe hund er en viktig avgjørelse og vil påvirke livet ditt i lang tid, kanskje de nærmeste 10-15 årene. Derfor bør du bruke hodet og ikke hjertet når du vurderer om du skal gå til det store skrittet å skaffe deg en firbent venn. Mange flotte, friske hunder avlives og omplasseres hvert år fordi eierne ikke kan eller vil beholde hunden. Kanskje hadde de ikke tid likevel? Kanskje ble hunden uregjerlig fordi den ikke fikk tilfredsstilt sine behov for selskap eller aktivitet? Kanskje var ikke rasen helt sånn som de hadde tenkt? En grundig vurdering i forkant kan spare deg - og hunden - for triste og unødvendige beslutninger senere. Tilbring tid sammen med andres hunder før du bestemmer deg, tilby deg gjerne å passe hunden til noen du kjenner.

Har du tid?

Hunder er sosiale dyr og trenger å være sammen med flokken sin, altså deg og familien. Har du anledning til å gi hunden nok oppmerksomhet og omsorg?

De fleste voksne hunder kan læres opp til å være alene hjemme 6-8 timer om dagen, men resten av tiden bør hunden få være sammen med familien. Dersom hunden er mye alene hjemme på dagtid, må du prioritere å gi den nok oppmerksomhet før du går på jobb og når du kommer hjem. Dette betyr at du må være innstilt på å forsake andre fritidsaktiviteter.

Hunden må luftes minst tre ganger om dagen. I tillegg til å gjøre fra seg, trenger den også å bruke både kroppen og hodet for å få tilfredsstilt sine behov. De ulike hundetyperne er avlet for ulike «jobber» og trenger derfor

ulik form for aktivitet for å være fornøyde og veltilpasset. Hvis hunden får for lite mosjon eller stimulerende aktivitet, kan den utvikle atferdsproblemer. Det samme gjelder hvis hunden blir overstimulert på grunn av overdreven lekning eller mangel på rolig aktivitet og hvile.

Hund til barna?

Mange barn ønsker seg hund, men husk at det er de voksne som har ansvaret. Barn går gjerne lei, så vær innstilt på at det er du voksne som må ta deg av hunden i det daglige. Dersom de voksne i en familie ikke har lyst og kapasitet til å ha hund, skal man ikke kjøpe hund «til barna».

Enslig hundeeier?

Å være alene med hund legger begrensninger på hvor mye tid du kan bruke på reiser, fritidsaktiviteter og jobb. Hunden trenger lufting og stimuli, også om du skulle bli syk, plutselig må reise bort eller jobbe lange dager. Det er en fordel å inngå avtale med noen som kan avlaste deg ved behov.

Er du sprek nok til å ha en aktiv rase?

Mange eldre har god tid og en hund kan være en helsefremmende venn. Tenk imidlertid over hvilken hund som passer ditt aktivitetsnivå. Kanskje bør du velge en annen rase enn forrige gang? En voksen omplasseringshund kan også være et godt valg.

Har du råd?

Det koster penger å ha hund. Renrasede valper koster vanligvis mange tusen i innkjøp. Deretter kommer utgifter til fôr, veterinærbehandlinger, vaksiner og medisiner, utstyr, kennelopphold, pelsstell og kurs. Sykdom kan medføre betydelige utgifter, så det kan lønne seg å tegne en forsikring på hunden din. Du bør regne med at hundeholdet koster deg mellom 900 og 1700 kroner i måneden dersom du sprer alle utgiftene utover året.

Omplasseringshund?

Det er krevende å fostre en valp til å bli en trivelig voksenhund. Vurder om du heller skal ta til deg en voksen omplasseringshund. Da hjelper du en hund til et nytt hjem og slipper det krevende valpestadiet. Velger du en voksen hund som har passert puberteten vil du også lettere kunne vurdere hvilke egenskaper og behov den har, slik at du kan ta stilling til om hunden passer for deg. Vær oppmerksom på at hunden kan oppføre seg annerledes i starten, før den har blitt trygg i sitt nye hjem, så gi den tid til å finne seg til rette.

Gatehund fra utlandet?

Flere land i Sør- og Øst-Europa har problemer med gatehunder, og mange norske dyrevenner ønsker å adoptere slike hunder for å gi dem et bedre liv. Noen tar inn hunder fra organisasjoner og videreformidlere, andre tar med seg dyr de møter på ferie. Tanken bak er god, men slik import medfører stor risiko for å innføre nye sykdommer til Norge. Undersøkelser viser også at vi ikke alltid kan stole på vaksinasjonspapirene. Det kan også være vanskelig for en gatehund å tilpasse seg livet som kjæledyr, spesielt fordi slike hunder ofte er dårlig sosialisert. Mattilsynet fraråder deg å importere gatehunder og oppfordrer isteden til å hjelpe norske hunder som har behov for et nytt hjem. Det er også mulig å støtte tiltak for gatehunder i hjemlandet.

Hunden i ferien

Du er ansvarlig for at hunden din får forsvarlig stell, også når du er bortreist. Hvis du ikke skal ha med deg hunden på ferie, må du planlegge i god tid slik at du finner en pålitelig person over 16 år til å passe den. Det er ikke greit å la hunden være alene hjemme i flere dager, mens hundepasserer kun stikker innom for å mate og luften den. Det beste for hunden vil ofte være å få bo hjemme hos noen den kjenner fra før eller at noen bor i hundens hjem sammen med den. Det er også mulig å plassere hunden på et hundepensjonat, men husk å bestille plass i god tid. Du bør lytte til andres erfaringer og undersøke stedet på forhånd når du skal finne et bra sted å plassere hunden.

Reise til utlandet

Dersom du tar med deg hunden utenlands, må du sette deg inn i hvilke regler som gjelder i de landene du skal reise til. Det er strenge regler for reising med dyr for å hindre spredning av sykdommer. Kravene kan omfatte id-merking, pass, vaksiner og behandlinger. Du må også kjenne reglene som gjelder når du skal ta hunden med hjem igjen, sjekk regler for innreise til Norge på Mattilsynets nettsider.

Du bør vurdere om feriereisen er til det beste for hunden. Kanskje har den det bedre hos gode hundepassere eller på et hundepensjonat? Flytransport kan være skremmende. Hunden risikerer også å ta med seg smittsomme sykdommer hjem fra feriestedet – sykdommer som vi ikke ønsker å importere til Norge.

Å velge hund

Valg av rase

Det er mange raser å velge blant, med ulike egenskaper og behov. Det er viktig ikke å legge for mye vekt på utseende, men bruke tid på valget og finne en rase som passer til ditt aktivitetsnivå, bruk og erfaring.

Hundens væremåte varierer både mellom de ulike rasene og mellom individer av samme rase. Atferd som er uvanlig og uventet hos noen raser, kan være alminnelig og forventet oppførsel hos andre. Noen raser kan være krevende å oppdra og krever en erfaren og tålmodig eier, andre er mer lett-trente. Ikke alle passer like godt inn i en familie eller blant andre kjæledyr. Noen raser bjeffer mye og passer kanskje ikke i en blokkleilighet. Sett deg inn i hva rasen krever før du bestemmer deg, slik at du vet hva du går til. Les bøker, søk på nettet, snakk med hundefolk, snakk med noen som har den rasen du vurderer - og tilbring gjerne tid sammen med deres hund. Norsk Kennel Klub har oversikt over raseklubbene.

Blandingshunder kan være utmerkede familie- og turkamerater. Foreldrenes raseegenskaper kan gi deg en pekepinn, men vær klar over at det er vanskeligere å forutse voksen størrelse, utseende og væremåte hos en blandingsvalp enn hos en renrasert valp.

Hvem kjøper du av?

Å oppdrette hunder medfører et stort ansvar. Oppdretteren må avle på sunne individer, gi valpene et godt oppvekstmiljø og sosialisere dem. Dette krever mye tid og kunnskap. Det er derfor viktig at du velger en seriøs oppdretter; en oppdretter du føler at du kan stole på og som også stiller krav til deg som hundeeier. Du bør få besøke tispene og valpene hjemme hos oppdretteren. Ved levering bør valpen følges av en veterinærattest som ikke er mer enn én uke gammel. Du bør også

Velg en sunn hund

Noen hunderaser er utsatt for spesielle sykdommer og lidelser, enten som følge av hvordan de ser ut eller fordi det finnes arvelige sykdommer i rasen. For eksempel kan hunder med kort, inntrykt snuteparti ha problemer med å puste normalt. Hunder med utstående øyne er utsatt for øyeproblemer, mens hunder med tunge hengeører er utsatt for ørebetennelser. Hos noen raser er det spesielt stor forekomst av arvelige sykdommer. Hvis du velger en utsatt hund kan du ende opp med store veterinærutgifter og bekymringer dersom hunden utvikler arvelige lidelser. Sjekk om rasen du vurderer er utsatt og tenk gjennom valget. Ved å velge en sunn hund støtter du ansvarlig avl og er med på å forebygge helseproblemer hos hunder.

inngå en kjøpsavtale med oppdretteren.

Hvis hunder selges under normal markedspris bør du være på vakt, og useriøse selgere på nett bør du ligge unna. Hunder som overleveres på parkeringsplasser og andre offentlige steder er sannsynligvis smuglerhunder. Slike hunder oppdrettes ofte under dårlige forhold og de er dårlig sosialisert. Dette kan føre til at hundene senere utvikler atferdsproblemer, slik som nervøsitet. De kan også være smittet med sykdommer og utstyrt med falske papirer. På sin vei mot Norge fraktes de i små bur og kasser, gjerne bedøvet og gjemt i bagasjerommet uten vann og mat. Dette er dyrelidelse satt i system. Ved å kjøpe hunder med uklart opphav, støtter du denne kriminaliteten.

Krav til levemiljø

Hvor mye plass trenger hunden?

Det beste for hunden er vanligvis å gå fritt rundt i hele eller deler av boligen. Voksne hunder som er vant til å være alene hjemme, bør få gå fritt rundt også når de er alene. I valpeperioden kan det være behov for å holde valpen på et avgrenset, sikret sted når man ikke kan se etter den, for å hindre at den skader seg eller ødelegger ting. Hvis det er nødvendig å begrense området hunden kan

oppholde seg på, må den likevel ha nok plass til naturlig bevegelse. I praksis betyr det at hunden må kunne stå oppreist, snu seg rundt, ligge i naturlig stilling, strekke seg, endre liggstilling og regulere temperaturen ved å velge mellom ulike underlag å ligge på, for eksempel mellom madrass og gulv. Tabellen under viser anbefalte minimumsstørrelser for innendørs oppholdssted, men husk at det beste for hunden er å få større plass:

Skulderhøyde hund	Gulvflate minimum	Ingen side kortere enn	Høyde minimum
< 40 cm	2 m ²	1 m	0,8 m
40-65 cm	3 m ²	1,2 m	1,2 m
>65 cm	5 m ²	1,5 m	1,5 m

Liggeplass

Hunder trenger mye hvile og søvn. Spesielt gjelder dette valper, unghunder og eldre hunder, som trenger mellom 14 – 18 timer hvile i døgnet. En hund som får for lite søvn eller stadig blir forstyrret, kan bli utrygg, sliten og gretten.

Hunden skal ha en egen liggeplass hvor den får lov til å være i fred. Liggeplassen bør plasseres på et rolig sted skjermet for trekk og sterkt lys, men samtidig slik at hunden ikke isoleres fra familien. Liggeplassen må være så stor at hunden kan strekke seg helt ut i rygg og nakke og kunne ligge på siden med beina utstrakt. Underlaget må være rent, tørt og behagelig for hunden å ligge på. Tunge hunder og hunder med lite pels vil ofte ha behov for et mykere underlag for å ligge godt. De fleste hunder liker å variere liggeplass og liggstilling, så du bør tilby hunden flere alternativer.

Hund i bil

Hunden skal ikke være løs i bilen under kjøring. En løs hund kan distrahere føreren, skape farlige situasjoner og skade både seg selv og andre hvis uhellet inntreffer. Et solid, fastmontert transportbur med et sklisikkert underlag er den beste løsningen. Det går også an å bruke en egen sikkerhetssele beregnet for hund.

Ikke etterlat hunden i bilen når det er varmt. Parker i skyggen med åpne vinduer hvis du må etterlate hunden i bilen for en kort periode, men husk at solen flytter seg og at temperaturen kan bli høy også uten direkte sol. Mange tilfeller av overoppheting av hunder i bil skjer faktisk i overskyet vær. I solsteken kan det bli alt for varmt, selv med vinduene åpne. Hunden påføres store lidelser og kan i verste fall dø av heteslag eller få varige indre skader.

Bruk av bur

Små, trange bur, slik som transportbur, er ikke egnet som oppholdssted for hunden over tid, for eksempel mens du er på jobb eller om natten. Slike bur skal bare brukes i korte perioder, for eksempel under transport, oppstalling hos veterinær, ved sykdom eller under konkurranser. Dersom hunden liker å bruke buret som liggeplass må den gjerne få lov til det – så lenge du lar døren stå åpen.

Hundehus ute

Mange hunder trives godt med å være utendørs i perioder, spesielt hvis de har selskap. Hvis hunden står ute i flere timer hver dag må den ha mulighet for å søke ly for vær og vind i et hundehus med tett tak. Om sommeren er det viktig at huset ikke blir for varmt, sørg for ventilasjon og unngå direkte sol. Om vinteren må du unngå at hunden blir våt eller fryser når den ligger i huset. Hundehuset må også være lett å holde rent. Noen hunderaser kan holdes ute på permanent basis, men det er spesielle regler som må følges. Du kan lese mer om det på Mattilsynets nettsider.

Fôring

Hunder er kjøttetere av natur, men kan også spise annen mat. Det finnes mange typer ferdigfôr å få kjøpt, både av tørrfôr, hermetisk mat eller fryst ferskmat. Et ferdigfôr av god kvalitet sikrer at hunden får i seg det den trenger. Hvis du har tilstrekkelig kunnskap om hundens næringsbehov, kan du også lage fôret selv. Det er stor forskjell på hunder når det gjelder hvilke typer mat de liker og tåler, så du bør prøve deg frem til du finner et kosthold hunden trives med. Hunden skal alltid ha tilgang på friskt drikkevann inne. Hunder bør ikke få godterier, sterkt krydret eller salt mat eller fet mat. Avocado, løk, rosiner/druer og

sjokolade er skadelig for hunder og må unngås. Hvis hunden får i seg skadelig mat ved et uhell, bør du straks kontakte veterinær.

Hundens rase, alder og aktivitetsnivå har betydning for hvor mye mat den trenger for å være i normalt hold, det vil si verken for tykk eller tynn. Små valper må fôres flere ganger om dagen og voksne hunder minst én gang daglig til relativt faste tider. For de fleste voksne hunder er to måltider om dagen passe, mens andre trives best med ett stort eller flere små måltider. Noen hunder kan ha fri tilgang på mat uten å bli overvektige.

I tillegg til å sikre at hunden får de næringsstoffene den har behov for, kan mat brukes til å berike hundens hverdag. For eksempel vil hunden sette pris på litt variasjon i kosten i form av middagsrester eller ulike typer hundemat. Å lete etter mat, anstrenge seg for å få tak i den og å gnage på egnede, spiselige ting, er også populært.

Samvær med hunden

Sosialisering av valpen

Fra valpen er noen uker gammel og fram til 3-4 måneders alder, er den spesielt tillitsfull og tilpasser seg lett nye situasjoner. Denne perioden kalles sosialiseringstiden. Hvis valpen i denne perioden får positive opplevelser med forskjellige mennesker, hunder, andre dyr og miljøer, legges grunnlaget for en trygg og velfungerende voksen hund. Valpen skal ikke forlate moren før den er minst 8 uker, så her har oppdretteren en viktig rolle i sosialiseringen den første tiden. Når du overtar valpen bør du legge mye omtanke i å utnytte sosialiseringstiden best mulig. Det finnes god litteratur på området og egne valpekurs hvor sosialisering er en viktig del.

Hunden alene hjemme

Det er ikke naturlig for hunder å være alene, dette er noe de må lære seg. Noen hunder kan utvikle separasjonsangst, de er gjerne urolige og bråker når de er alene. Dette skyldes at hunden ikke mestrer situasjonen og derfor blir redd og stresset. Hunder med separasjonsangst trenger hjelp og det er ikke greit å forlate en redd og stresset hund over tid.

Bevisst trening av valpen til gradvis å være alene, forebygger separasjonsangst. Selv om hunden mestrer å være alene i perioder, bør den ikke overlates til seg selv mer enn en normal arbeidsdag. Valper har ekstra stort behov for selskap og de må luftes oftere enn voksne hunder, derfor bør de ikke forlates mer enn noen få timer om gangen.

Hund og barn

Hunder og barn kan bli bestevenner, men da må de voksne legge til rette for det. Små barn oppfører seg ofte uberegnelig og de har ingen forutsetning for å forstå hundens signaler. Små barn bør derfor aldri være alene med hunden, og du bør se til at hunden alltid har mulighet til å skjeme seg selv fra barnet hvis den ønsker det. Både dine egne og andres barn bør få noen regler å forholde seg til. For eksempel må hunden alltid få være i fred når den ligger på liggeplassen sin og når den sover. Lær barna om hundens signaler: en hund som trekker seg unna, knurrer eller viser tenner må alltid få være i fred. Det finnes gode råd om barn og hund på Mattilsynets nettsider.

Som hundeeier er det din plikt å sørge for at hunden ikke er til unødig irritasjon for andre og du må overholde gjeldende lover og regler, slik som Hundeloven og lokale bestemmelser om båndtvang. Båndtvangen er til for å beskytte dyr og fugler. Det er generell båndtvang i tiden 1. april til 20. august, men noen fylker og kommuner har utvidet båndtvangstid. Bruk alltid pose og rydd opp når hunden har gjort fra seg.

Mosjon og aktivitet

Alle hunder trenger å bevege seg, og mosjonen må tilpasses hundens alder og type. Noen hunder er fornøyd med lek i hagen og korte lufteturer daglig, mens andre krever lengre turer og høyere tempo. I tillegg til mosjon trenger hunden annen aktivitet, som å være sammen med andre hunder, bruke nesa si til å søke etter ting eller oppleve nye miljøer sammen med eieren. Også her er hunderasene forskjellige: Noen er fornøyd med å være familiemedlemmer og bli med på det som skjer, mens typiske brukshundraser vil ha behov for mer spesialisert trening og arbeidsoppgaver. Mosjon og aktivitet som passer den enkelte hunden er forebyggende for både helse- og atferdsproblemer.

Lek

Lek er morsomt, og styrker forholdet mellom deg og hunden. Lek kan også brukes som belønning under trening, men lekning bør aldri være den eneste måten du aktiviserer hunden din på. Unngå overdreven kasting av ball og pinner, det stresser ofte hunden. Da er det bedre å gi hunden roligere oppgaver, som for eksempel å lete opp godbiter i terrenget eller i stua.

Trening

For at hunden skal være grei å ha med å gjøre og ikke være til sjenanse for andre, er det viktig at den lærer gode vaner i hverdagen, som å gå med slakt bånd, ikke hoppe opp på folk og å komme på innkalling. God kommunikasjon mellom deg og hunden er avgjørende for å få dette til. Du bør skaffe deg oppdatert kunnskap om trening av hund og velge en treningsmetode som går ut på å belønne hunden for ønsket atferd fremfor å straffe uønsket atferd. Hvis du straffer hunden for feil oppførsel ved å påføre den smerte eller frykt, er faren stor for at hunden utsettes for

Tren i korte perioder, gjerne flere ganger om dagen, og gjør treningen til en lek. Vær tålmodig og ikke still for store krav. Husk at trening er slitsomt for hunden. Overdreven trening kan gjøre hunden "skolelei" og virke mot sin hensikt.

unødige belastninger. Å straffe en hund som ikke forstår hvorfor den blir straffet, eller ikke forstår hva den skulle gjort for å unngå det, er et eksempel på dette. Slik behandling av hunden er ikke akseptabelt, og det kan skade hundens tillitsforhold til deg.

Det er en god ide å gå på kurs og søke råd hos erfarne hundetrenere når du skal begynne å trene hunden, men ikke følg rådene ukritisk. At noen har lang erfaring trenger ikke bety at de har oppdatert kunnskap, og det er hundeeieren (du) som er ansvarlig for hva du utsetter hunden din for. Det er

forbudt å utsette hunder for vold eller andre unødige påkjenninger og belastninger under trening. Det er for eksempel ikke lov å slå, sparke eller bite hunden, strupe den (klemme sammen lufrøret) eller løfte den etter pelsen eller skinnen. Det er heller ikke lov å bruke utstyr på en måte som påfører hunden smerte, frykt eller skade. Bruk av strømhalsbånd er forbudt.

Atferdsproblemer

Uønsket atferd hos hunden kan ha flere årsaker. Noen ganger er atferden du oppfatter som problematisk, som bjeffing, jaging og vokting, normal atferd for den aktuelle rasen eller hundetypen. Hvis hunden har smerter eller annet ubehag kan dette gi endret atferd, for eksempel i form av aggresjon. Noen ganger er hunden frustrert fordi den ikke får utløp for sine behov, og reagerer med å utvikle uvaner som overdreven bjeffing eller jaging. Aggressiv atferd mot andre hunder eller mennesker skyldes ofte at hunden er usikker i en presset situasjon. Noen vanlige atferdsproblemer hos hund skyldes overdreven frykt. Dette gjelder for eksempel separasjonsangst og redsel for høye lyder.

For at hunden skal ha det bra må man forsøke å gjøre noe med årsaken til problemet, ikke bare prøve å fjerne den plagsomme atferden ved for eksempel å straffe hunden, eller stenge den inne i bur for å skåne omgivelsene. Dersom du opplever uønsket atferd eller atferdsproblemer hos hunden din, bør du først ta den med til veterinæren for å utelukke at problemet har en helsemessig årsak. Deretter kan du søke hjelp til å håndtere atferdsproblemet hos en atferdsterapeut eller annen kompetent person. Vær forberedt på at det kan kreve både tid og innsats fra deg å endre hundens atferd.

En sunn og frisk hund er oppmerksom og aktiv. Den har blank pels, rene ører og klare øyne. Avføringen er fast og kommer daglig. Et viktig ansvar for deg som hundeeier er å se til at hunden får nødvendig stell og å oppdage tegn på sykdom eller skade. Tilbring mye tid med hunden din, slik at du lærer den å kjenne og raskt oppdager behov for stell eller veterinærbesøk. Vær spesielt oppmerksom på:

Helse og sykdom

Pels

Alle hunder med pels trenger pelsstell. Pelsen må børstes eller gres regelmessig, og oftere i røyteperioder. Hvis du har en langhåret hund må du passe på at den ikke utvikler tover i pelsen, det vil si floker som blir til større klumper. Tover kan lugge og gi hunden stram, sår, irritert og betent hud. Overgangen mellom buk og bein, bak ørene og rundt halsbånd eller sele er spesielt utsatt for toving. Hunder trives best uten klær, men hunder med tynn pels kan ha behov for et dekken mot kulde, regn og vind.

Klør

Klørne skal holdes korte. Lange klør sprekker, brekker og fliser seg lettere opp, og kloskader kan være svært smertefullt. Klørne klippes med en klotang. Hvis du belønner hunden når den sitter rolig, blir oppgaven enklere. Første gangen kan det være lurt å be veterinæren vise deg hvordan du klipper.

Tenner

Friske tenner og tannkjøtt er viktig for hundens velvære. Bruke tenner, betennelser, tannstein eller problemer med tannkjøttet er smertefullt og må behandles. Puss hundens tenner regelmessig med en myk tannbørste og hundetannkrem, det forebygger tannstein og tannkjøttproblemer.

Øyne og ører

Kontroller at øynene er klare og rene. Ørene skal være rene, ikke lukte vondt eller se irriterte ut. Raser med tunge hengeører er spesielt utsatt for ørebetennelser, som må behandles hos veterinær.

Tegn på sykdom

At hunden oppfører seg uvanlig er ofte det første tegnet på at den har smerter eller ubehag. Tegn på smerte kan for eksempel være at hunden blir irritabel eller aggressiv, får redusert appetitt, blir nedstemt og mindre aktiv. Normal temperatur hos hund er mellom 38 og 39 grader, og temperaturen kan måles med et vanlig termometer i endetarmen. Hvis du mistenker at hunden din har vondt eller er syk, bør du ta kontakt med veterinær med én gang for råd. Noen symptomer på sykdom eller skade hos hund, er:

- redusert appetitt
- unormal tørste
- plutselig vekttap
- stadig oppkast eller brekninger
- diaré (løs mage) eller forstoppelse (hard eller ingen avføring)
- tisser ofte eller med vanskelighet
- utflod fra nesen eller øynene
- hosting eller nysing. Unormal pusting eller pesing
- ustø eller rar gange, halthet
- kløe
- plutselig og/eller sterk dårlig ånde
- klumper i og under huden

ID-merking og vaksiner

Alle hunder bør ID-merkes hos veterinær. De bør også tas med til veterinær én gang i året for å få en helsesjekk og nødvendige vaksiner.